

AGRIBUSINESS NOORD-BRABANT

ONTWIKKELINGEN IN DE LAND- EN TUINBOUW EN AGRIBUSINESS

1990 – 2020

De stuurgroep LIB is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Brabant en de zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)

Stuurgroep

Landbouw Innovatie Brabant (LIB)

Contactpersoon: ir. drs. Geert Wilms

Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Bezoekadres: Onderwijsboulevard 225

T +31 (0)6 533 639 30

geertwilms@stuurgroeplib.net

www.stuurgroeplib.net

Provincie Noord-Brabant

Toegevoegde waarde: Ontwikkeling Agrocomplex in mln. euro's **

Jaar / Sector	Akkerbouw	Glas tuinbouw	Opengronds tuinbouw	Graasdieren	Intensieve veehouderij	Totaal N-Br.	N-Br./NL	Totaal NL
2006								
Land- en tuinbouw	127	339	128	240	341	1.176	15%	7.653
TVD*	560	291	188	861	850	2.748	17%	15.885
Totaal	687	630	316	1.101	1.191	3.924	17%	23.538
2020								
Land- en tuinbouw	134	402	167	269	332	1.304	14%	9.241
TVD	584	375	230	838	838	2.965	17%	17.387
Totaal	718	777	397	1.207	1.170	4.269	16%	26.628

Bron: LEI: Agrarische input-outputtabellen 2009, bewerking Noord-Brabant. * TVD = Toelevering, Verwerking en Distributie

Arbeidsjaren: Ontwikkeling Agrocomplex **

Jaar / Sector	Akkerbouw	Glas tuinbouw	Opengronds tuinbouw	Graasdieren	Intensieve veehouderij	Totaal N-Br.	N-Br./NL	Totaal NL
2006								
Land- en tuinbouw	3.818	5.027	6.635	8.936	7.408	31.824	19%	171.900
TVD	8.389	4.103	3.268	12.047	12.771	40.578	19%	219.400
Totaal	12.207	9.130	9.903	20.983	20.179	72.402	19%	391.300
2020								
Land- en tuinbouw	2.752	4.541	6.243	4.817	3.385	21.738	19%	116.347
TVD	6.462	3.460	2.638	9.722	9.837	32.120	19%	172.784
Totaal	9.214	8.001	8.881	14.539	13.224	53.858	19%	289.131

Bron: LEI: Agrarische input-outputtabellen 2009, bewerking Noord-Brabant; LISA 2006-2008

Ontwikkeling gecertificeerd areaal Biologische landbouw 2002–2010 ***

Provincie	2002	2008	2010	2002 – 2010 Ontwikkeling in %
Flevoland	7.752	7.095	7.647	-1
Gelderland	5.417	7.098	7.234	+33
Friesland	5.033	5.604	5.723	+14
Noord-Brabant	3.905	5.378	5.613	+44
Nederland	48.155	50.435	53.948	+12

Bron: Stichting SKAL; bewerking LIB

** Op basis van binnenlandse grondstoffen in de periode 2006 – 2020 in Noord-Brabant en Nederland, (Prijspeil 2006).

Concurrentiepositie stijgt met arbeidsproductiviteit. De agrarische sector wordt in hoog tempo arbeids-extensiever (en kennis- en kapitaalintensiever).

8.500 bedrijven in Noord-Brabant in 2020. Als dominante ontwikkelingen voor de agrarische bedrijven in 2020 komen naar voren: schaalvergroting en specialisatie. Voor een ander deel van de agrarische bedrijven ligt het om uiteenlopende redenen meer voor de hand te kiezen voor andere strategieën, met name: diversificatie in multifunctionele landbouw, specialisatie in niches met een waardeconcept en verwerven van neveninkomsten buiten de agrarische sector (door de ondernemer zelf of partner).

*** In Nederland waren ruim 1.450 gecertificeerde Biologische landbouw bedrijven in 2010 waarvan circa 165 in Noord-Brabant. In Noord-Brabant is de areaal stijging het grootst.

Ontwikkeling aantal agrarische bedrijven in Noord-Brabant 1990 – 2010*

	Totaal Noord-Brabant	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdier	Hokdier	Overig
1990	21.855	2.256	3.298	8.474	4.514	3.313
2000	17.280	2.240	2.835	6.770	3.130	2.305
2010	12.900	2.090	2.280	5.400	2.275	855
	Nederland					
1990	124.903	16.265	23.727	58.326	11.807	14.778
2000	97.390	13.665	18.445	47.025	8.195	10.055
2010	72.325	11.960	12.225	38.025	6.480	3.635

Economische ontwikkeling bij agrarische bedrijven in Noord-Brabant 2000 – 2010 in mln. euro's**

	Totaal Noord-Brabant	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdier	Hokdier	Overig
2000	3.624	114	937	831	1.404	338
2009	3.771	116	1.272	832	1.327	224
2010	3.995	130	1.244	871	1.494	256
	Nederland					
2000	18.937	1.211	7.401	5.411	3.430	1.484
2009	18.985	1.136	8.023	5.542	3.285	999
2010	19.607	1.264	7.805	5.837	3.653	1.048

Bron: CBS landbouwtellingen 2011

Multifunctionele landbouwactiviteiten Noord-Brabant 2007 – 2010***

ECONOMISCHE ACTIVITEIT	NOORD-BRABANT			NEDERLAND
	AANTAL BEDRIJVEN 2007	AANTAL BEDRIJVEN 2010	OMZET 2010 IN MLN. EURO'S	AANTAL BEDRIJVEN 2010
Agrotoerisme	335	393	12	2.832
Stalling	376	506	*3	2.924
Verwerking van producten	87	136	*5	1.123
Huisverkoop	512	572	18	3.043
Zorgtaken	98	141	9	865
Natuurbeheer	487	347	2	7.922

Bron: CBS landbouwtelling, LEI bewerking/LVN Zuid en (eigen inschatting*) LIB

- * Het aantal agrarische bedrijven is in Noord-Brabant de laatste 20 jaar met 41% afgenomen. In Nederland met 42%.
- ** Economische omvang per sector (in Standaard Opbrengst.)
De economische omvang van de agrarische sector in Noord-Brabant is het laatste decennium met ruim 10% gestegen en in Nederland met ruim 3%.
- *** Aantal bedrijven en geschatte omzet.
De multifunctionele landbouwactiviteiten in Noord-Brabant vertegenwoordigen circa 50 miljoen euro aan omzet.

Productiestructuur landbouw Noord-Brabant 2000 – 2010: Grondgebruik

CULTUURGRONDGEBRUIK in Hectare	NOORD-BRABANT			NEDERLAND	N-BR. / NL
	2000	2010	2000 – 2010 Verandering in %	2010	2010 Aandeel in %
Grasland	107.611	105.169	-2	995.337	11
Blijvend en natuur. grasland	77.830	53.139	-32	813.414	6
Tijdelijk grasland	29.781	52.030	+75	182.023	29
Bouwland	148.638	126.272	-32	779.600	16
Aardappelen	20.244	18.118	-11	158.269	11
Mais	70.372	65.792	-7	255.120	26
Granen	20.474	16.231	-20	194.408	8
Suikerbieten	13.719	8.703	-37	70.584	12
Overige gewassen	23.829	17.428	-27	101.219	17
Tuinbouw open grond	12.835	18.511	+44	87.072	21
Aardbeien	1.170	2.544	+117	3.111	82
Overige tuinbouwgroenten	4.059	5.263	+30	21.345	25
Fruit	1.554	1.617	+4	19.475	8
Bloemen en sierplanten	965	1.285	+33	26.229	5
Boomkwekerijen	5.083	7.802	+53	16.912	46
Glastuinbouw	1.107	1.450	+31	10.307	14
Glasgroenten en fruit	721	1.077	+49	5.041	21
Sierteelt	386	373	-3	5.266	7
Totaal	270.193	251.403	-7	1.872.319	13

Bron: CBS landbouwtellingen 2011

Productiestructuur landbouw Noord-Brabant 1990-2010: Veevastel

VEESTAPEL x 1.000 stuks	NOORD-BRABANT				NEDERLAND	N-BR. / NL
	1990	2000	2010	1990–2010 Verandering in %	2010	2010 Aandeel in %
Rundvee	958	724	667	-30	3.975	17
Melk- en Fokvee totaal	620	451	405	-35	2.725	15
<i>waarvan melk- en kalfkoeien >= 2 jr.</i>	310	229	210	-33	1.478	14
Vlees- en Weidevee totaal	208	272	262	+26	1.249	21
Geiten	20	70	121	+505	352	40
Varkens	5.860	5.714	5.515	-6	12.254	45
Biggen < 20 kg.	2.220	2.282	2.336	+5	5.123	45
Vleesvarkens >= 20 kg.	2.912	2.745	2.627	-10	5.904	44
Fokvarkens	727	686	552	-26	1.226	45
Kippen	28.709	29.113	27.798	-3	101.247	27
<i>waarvan vleeskuikens</i>	14.049	15.643	14.642	+4	50.936	29

Bron: CBS landbouwtellingen 2011